

Een avondje stappen

In de twee laatste decennia van de vorige eeuw heeft een aantal Casio synthesizers, waaronder de roemruchte CZ-serie, een cultstatus weten te bemachtigen. Na meer dan twintig jaar begeeft Casio zich met de XW-P1 en XW-G1 opnieuw op het synthpad.

door Alex Buurman > alex@interface.nl

Casio, van oorsprong producent van horloges en calculators, heeft op het gebied van synths een naam hoog te houden. Vooral de CZ-serie, met een synthesizertechnologie gebaseerd op phase distortion, bleek inspirerend en tegelijkertijd betaalbaar gereedschap voor sounddesigners. Phase distortion is een vorm van synthese die verwant is aan frequentiemodulatie (fm) en de CZ's leveren dan ook met de Yamaha DX vergelijkbare, belachtige en organisch evoluerende sounds met typerende, verras-

sende boventonen op. Het toppunt van cult is echter de Casio VL-1. De bliep- en bloopgeluidjes uit deze minisynt kennen bijna net zulke bevolgen volgelingen als de onvolprezen SID-chip uit de Commodore 64.

De laatste jaren heeft Casio zich vooral beziggehouden met arranger keyboards en kwalitatief hoogwaardige digitale piano's voor thuis en op het podium. Opmerkelijk is overigens dat Casio op het gebied van midigitar en elektronische blaasinstrumenten serieuze producten heeft uitgebracht. Een wonderlijke firma dus. Misschien zit er in de top van het management een gedreven

muzikant die eens in de zoveel tijd zijn zin krijgt.

Groove en performance

En nu komt Casio dan ineens met twee synths: de XW-G1 en de XW-P1. De 'G' staat voor 'groove' en de 'P' voor 'performance'. De G1 is dan ook groove-georiënteerd, met zaken als een ingebouwde sampler en een samplelooper terwijl de P1 richt zich op performance voor de optredende muzikant. Behalve het ontbreken van die samplelooper is het belangrijkste onderscheid

van de P1 ten opzichte van de G1 de aanwezigheid van een HEX-layer: een polyfone synthsectie waarin je zes synthsounds kunt stapelen. Voor het brede werk dus. In dit artikel bekijken we de performance-uitvoering XW-P1.

Dubbel

Het uiterlijk van P1 is ronduit stoer. Het bedieningspaneel heeft een plateau met daarop een rubberen mat, waar je een mixertje, groovebox, of wat effectapparatuur op kwijt kunt. De innerlijke structuur blijkt echter tamelijk ondoorzichtig te zijn. Dat komt mede doordat er erg veel te bedienen, besturen en programmeren valt, terwijl de hoeveelheid knoppen daarvoor eigenlijk te klein is. De XW-P1 bestaat namelijk uit zeven verschillende secties met elk een groot aantal parameters: een solosynth, de genoemde HEX Layer, een pcm-synth, een drawbar-orgel, een step sequencer, een arpeggiator en een phrase sequencer. Logisch dus dat veel bedienings-elementen dubbelfuncties hebben.

Om een voorbeeld te geven: links onderaan het bedieningspaneel vind je negen

Als je op deze Casio synth je weg gevonden hebt, leidt het ene idee onvermijdelijk tot het volgende

schuifregelaars die bij gebruik van de orgelsectie natuurlijk de voetmaten vertegenwoordigen: 16', 5 1/3', 8', 4', 2 2/3', 2', 1 3/5', 1 1/3' en 1'. Als je de solosynth gebruikt, regel je daarmee het volume van de zes signaalbronnen dan wel oscillators. Bij een HEX Layer bepalen ze de balans tussen de layers, en in de step sequencer kun je er allerhande parameters mee bedienen. Het meest voor de hand liggend is in dat laatste geval de toonhoogte van elke stap. De step sequencer kent echter zestien stappen en er zijn maar negen sliders. Met een toets die ook gebruikt wordt voor de percussion-functie van het orgel kun je overschakelen van stap 1 tot en met 8 naar 9 tot en met 16. De functie van de sliders is in het geval van de step sequencer ook weer toe te wijzen aan verschillende functies. Behalve toonhoogte is dat de velocity en je kunt

INFO

- Prijs incl: XW-P1 € 549,- XW-G1 € 599,-
- Distributie: EMP, 0162 520011
- Internet: www.empmusic.nl, www.casio.nl

er bijvoorbeeld ook sporen van de step sequencer mee aan- en uitzetten, of de timing mee beïnvloeden.

De step sequencer biedt maximaal zestien stappen die je elk kunt aan- of uitzetten door middel van zestien verlichte knoppen die fungeren als looplichten. Er zijn dertien sporen, waarvan vijf voor drums, een voor een baspartij, twee solopartijen, een akkoordpartij en ten slotte vijf sporen voor controllerdata. Kortom: je komt knoppen tekort om overzicht te houden en veel speelt zich dan ook af via een onafzienbare reeks menu's in het centrale display.

Begeleiding

Aan begeleidingsfaciliteiten geen gebrek bij de XW-P1, want elke step sequence heeft ook weer acht alternatieve patronen die je gelukkig wel rechtstreeks kunt kiezen op het bedieningspaneel.

Ook de arpeggiator laat zich stapsgewijs programmeren en je kunt in de patronen ook polyfone stappen opnemen. In de phrase sequencer kun je partijen realtime inspelen. Gespeelde noten kun je quantiseren naar een waarde die je zelf kunt instellen, en ook het einde van de opname kan worden gequantiseerd; handig als je de frase wilt laten lopen en in sync wilt houden met de arpeggiator en de step sequencer.

Al deze klokgestuurde faciliteiten kunnen extern worden aangestuurd met miclock, hetzij via usb hetzij via midi. De XW-P1 kan als master of slave functioneren. We testten de combinatie met Apple Logic, en de P1 als slave via usb. Dat werkte perfect maar de Casio leek hierbij niet zo heel veel meerwaarde op te leveren. Ook hingen we de XW-P1 aan een Beat Thang, via een ouderwetse midiconnectie. Dat leverde een zeer aantrekkelijke set-up op, met name omdat je hierbij heerlijk eindeloos kunt prutsen met noten en parameters. De beperkingen dwingen je tot het maken van andere keuzes en het mechanische aspect speelt een buitengewoon plezierige rol.

Wat ik heel prettig vond, is dat je de toonhoogte van de stappen in step sequencer binnen specifieke toonladders kunt laten verlopen. Wanneer je de toonhoogte van zo'n stap met een van de (daarvoor veel te korte) schuifregelaars verandert, hoef je niet naar de correcte noten te zoeken. Alles wat je doet, is goed en het toeval werkt dan uitsluitend in je voordeel.

Wel liet de XW-P1 op het gebied van extern syncen via midi wat steken vallen. De timing was bij tijd en wijle stuitend slecht, en soms liep hij simpelweg vast.

>> Ik denk dat een bekwaame Casio-programmeur hier best nog wat uurtjes in mag steken.

Bewerken

De solosynth is een virtueel-analoog exemplaar met behalve twee oscillators met synthgolfvormen ook twee oscillators met pcm-sounds als geluidsbron. Ook kun je tegelijkertijd ruis in allerlei soorten en maten inzetten. De sounds die de solosynth voortbrengt, zijn uitgebreid te bewerken tot en met pulsebreedtemodulatie aan toe. Daarbij is er een ruime maar niet zo exotische keuze aan parameters en voor beginnende sound-designers valt er ruim voldoende te beleven. Leuk is ook dat je een externe geluidsbron als 'oscillator' kunt gebruiken. De toonhoogte van het binnenkomende signaal loopt dan door middel van een pitchshifter mee met de toonhoogte die je op het klavier speelt. De XW-P1 gebruikt hiervoor de aanwezige microfooningang.

De sounds in de HEX Layer hebben allemaal pcm als basis en de hoeveelheid bewerkbare parameters is beperkt. Wel kun je de individuele layers toekennen aan zones op het klavier en op die manier op Tone-niveau al splits aanbrengen. Het begrip 'Tone' kennen we natuurlijk vanuit de Roland-architectuur. Een Tone in de XW-P1 bevat de instellingen van de solosynth, de HEX Layer, het orgel of een van de pcm-sounds. De pcm-sounds zijn verdeeld in de categorieën: Piano, Strings/Brass, Gitaar/Bas, Synthesizer en Various. Meerdere Tones kunnen worden ondergebracht in een Performance – ook een van andere merken bekend begrip – samen met voorkeursinstellingen van de step sequencer, arpeggiator en de phrase sequencer.

Geluid

De sounds die de XW-P1 voortbrengt, zijn ondergeschikt aan de andere functionaliteit van de synthesizer. De solosynth heeft veel op het eerste gezicht indrukwekkende sounds aan boord, die zich ook plezierig realtime laten bedienen door middel van de vier toewijsbare draaiknoppen linksboven op het bedieningspaneel. Veel presets zijn gebaseerd op pulsebreedtemodulatie en oscillatorsync, met portamento en alles wat je je voorstelt bij een solosynth. Hier vind je ook de gelauwerde Casio CZ-sounds.

De HEX Layer produceert veel brede sounds met redelijk wat details en je kunt er uitstekende synthpartijen in allerlei genres mee neerleggen, van techno en house tot rock en

SPECIFICATIES

- 61 aanslaggevoelige toetsen
- maximale polyfonie: 64
- tones: 620 presets, 310 user
- Hex Layer: 50 preset, 50 user
- drawbar-orgel: 50 presets, 50 user
- solosynthizer: (monophonic) 100 presets, 100 user
- pcm-sounds: 400 presets, 100 user
- pcm-drumsounds: 20 presets, 10 user
- performances: 100 presets, 100 user
- 4 zones/splits
- solosynthizer: 2x oscillator (311 synth waves); 2x pcm (2,158 pcm waves incl. 308 synth waves); external input noise
- effects: reverb, chorus - 100 presets, 100 user
- master-eg: 4-bands
- step sequencer: 16 stappen, 100 presets, 100 user, 8 tracks monofoon, 1 track polyfoon, 4 control tracks, 8 patronen per sequence, 100 chains
- phrase sequencer: 1 track, 100 presets, 100 user, geheugen 128kB, record/overdubbing
- mixer: 16 parts + 1 extern part
- arpeggio's: 100 presets, 100 user
- 16-voudig multitimbraal, gm-level 1-compatible
- pitchbend- en modulatielwelen
- 9 schuifregelaars
- 4 toewijsbare draaiknoppen
- sd-card: smf-playback, audio-playback, opslag
- midi-in, midi-out/thru
- usb B
- pedaal: sustain/toewijsbaar
- hoofdtelefoon (1/4" stereo jack)
- lijnuitgang (2x 1/4" jack)
- instrumentingang (1/4" mono jack)
- microfooningang (1/4" mono jack)
- audio-in (mini-jack stereo)
- voeding: netadapter of batterijen
- afmetingen: 948x384x124mm (bxdxh)
- gewicht: 5,4kg

De XW-P1 van Casio is een érg leuke synth om mee te spelen, prutsen, kloten, of hoe je het noemen wilt

pop. Veranderingen die je hier via de toewijsbare knoppen aanbrengt, worden pas doorgevoerd wanneer je een nieuwe toon aanslaat.

Het drawbar-orgel is voorzien van een redelijk goed leslie-effect en de drawbars zorgen voor behoorlijk wat speelplezier. Het geluid is oké.

Maar dan het pcm-gedeelte – de sectie die eigenlijk aan de basis van de HEX Layer ligt – daar verloochent de XW-P1 zijn afkomst niet. Die sounds lijken te zijn overgenomen uit de productlijn van de keyboard arrangers en dat is niet bedoeld als compliment. Bij het realtime bedienen van bijvoorbeeld het filter van de solosynth of de drawbars van het orgel zijn vrij duidelijk stappen waarneembaar.

Conclusie

De XW-P1 van Casio is een érg leuke synth om mee te spelen, prutsen, kloten, of hoe je het noemen wilt. De mogelijkheden om in mindere of meerdere mate geautomatiseerde partijen te genereren en daarmee te variëren zijn gigantisch. Als je op deze Casio synth je weg gevonden hebt, leidt het ene idee onvermijdelijk tot het volgende, en dat is de kracht van de XW-P1. In die zin past de XW-P1 absoluut in de wat frivolere traditie van Casio.

De geluiden van de solosynth zijn prima, zolang je niet verwacht dat het een analoog monster is. Daarvoor ontbreekt de diepte. De HEX Layer is lekker om mee te spelen en de orgelsounds en pcm-drumsounds zijn oké.

De gecompliceerde bediening werpt echter wel een barrière op, net als de abominabel vertaalde handleiding. Wat te denken van 'trekorgel', 'trekstaven' en 'het aantal maatlagen voor het terugstellen van de kromme'? De toon van diezelfde handleiding is echter dermate monter dat niemand daar ongevoelig voor zal zijn; zonder twijfel de leukste handleiding die ik in jaren gelezen heb.

Ten opzichte van de verschillende grooveboxen in deze prijsklasse heeft de XW-P1 als voordeel dat je gelijktijdig meerdere methodes krijgt om te sequencen en dat er een klavier voorhanden is. Wil je uitgebreid aan de gang met step sequencers, arpeggiators en andere geautomatiseerde partijen en is je budget beperkt, dan is de XW-P1 een goede keuze. ■

HET OORDEEL

- + uitdagende step sequencer
- + inspirerende arpeggiator en phrase sequencer
- + aantrekkelijke prijs
- + gewicht
- ondoorzichtige structuur en bediening
- matige basissounds
- matig klavier

